ADS ANKER

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ANTONIO TIZZANO

27 päivänä helmikuuta 2003 [1]

1. Arbeitsgericht Bielefeld (Saksa) on esittänyt 24.7.2001 tekemällään välipäätöksellä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä 22 päivänä syyskuuta 1994 annetun neuvoston direktiivin 94/45/EY [2] (jäljempänä direktiivi) tulkinnasta. Arbeitsgericht Bielefeld tiedustelee erityisesti, onko johonkin yhteisön jäsenvaltioon sijoittautuneella yrityksellä, jolla on katsottava olevan yhteisönlaajuisessa yritysryhmässä keskushallinnon rooli direktiivissä tarkoitetulla tavalla, velvollisuus toimittaa tietoja muille yritysryhmään kuuluville, muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yrityksille, kun työntekijöitä edustavat yrityksen sisäiset elimet ovat esittäneet viimeksi mainituille pyynnön saada tietoja, joita niillä ei ole, ja mikäli näin on, se pyytää yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään tämän velvollisuuden ulottuvuutta.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Direktiivin asiaa koskevat säännökset*

2. Direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tämän direktiivin tavoitteena on parantaa yhteisönlaajuisten yritysten ja yritysryhmien työntekijöiden oikeutta saada tietoa ja oikeutta tulla kuulluksi.

2. Tätä tarkoitusta varten perustetaan eurooppalainen yritysneuvosto tai otetaan käyttöön työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettely kussakin yhteisönlaajuisessa yrityksessä ja yritysryhmässä sitä 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti pyydettäessä, jotta kyseisille työntekijöille voidaan tiedottaa ja heitä voidaan

1 — Alkuperäinen kieli: italia.

2 — EYVL L 254, s. 64. Koska direktiivi perustui EY:n perustamissopimuksen pöytäkirjaan N:o 14 liitetyn sosiaalipolitiikasta tehdyn sopimuksen 2 artiklan 2 kohtaan, sitä ei alun perin sovellettu Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Sen soveltamisala on tämän jälkeen ulotettu koskemaan myös tuota jäsenvaltiota direktiivillä 97/74/EY (EYVL 1998, L 10, s. 22).

kuulla tässä direktiivissä säädetyin edellytyksin, direktiivissä säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti ja siinä säädetyin vaikutuksin.

— —

4. Jollei 6 artiklassa tarkoitetuissa sopimuksissa määrätä laajemmasta soveltamisalasta, koskevat 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi perustetun eurooppalaisen yritysneuvoston valtuudet ja toimivalta sekä käyttöönotetun työntekijöiden kuulemis- ja tiedottamismenettelyn ala, kun on kyse yhteisönlaajuisesta yrityksestä, kaikkia jäsenvaltioissa sijaitsevia liikkeitä ja, kun on kyse yhteisönlaajuisesta yritysryhmästä, kaikkia ryhmän jäsenvaltioissa sijaitsevia jäsenyrityksiä.

— —.

3. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) 'yhteisönlaajuisella yrityksellä' yritystä, jolla on vähintään 1 000 työntekijää jäsenvaltioissa ja vähintään kahdessa eri jäsenvaltiossa kussakin vähintään 150 työntekijää;

b) 'yritysryhmällä' ryhmää, joka käsittää määräysvaltaa käyttävän yrityksen sekä määräysvallassa olevat yritykset;

c) 'yhteisönlaajuisella yritysryhmällä' yritysryhmää, joka täyttää seuraavat edellytykset:

— sillä on vähintään 1 000 työntekijää jäsenvaltioissa,

— se käsittää vähintään kaksi ryhmän jäsenyritystä eri jäsenvaltioissa

ja

— vähintään yksi ryhmän jäsenyritys työllistää vähintään 150 työntekijää jäsenvaltiossa ja vähintään toinen

ryhmän jäsenyrityksistä työllistää vähintään 150 työntekijää toisessa jäsenvaltiossa;

— —

e) 'keskushallinnolla' yhteisönlaajuisen yrityksen tai, kun on kyse yhteisönlaajuisesta yritysryhmästä, määräysvaltaa käyttävän yrityksen ylintä johtoa.

— —."

4. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä direktiivissä tarkoitetaan 'määräysvaltaa käyttävällä yrityksellä' yritystä, jolla on määräävä vaikutusvalta toiseen yritykseen eli 'määräysvallassa olevaan yritykseen' nähden, esimerkiksi omistuksen, rahoitukseen osallistumisen tai yrityksen sääntöjen perusteella."

5. Direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Keskushallinto vastaa 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottoon tarvittavien edellytysten ja keinojen luomisesta yhteisönlaajuisessa yrityksessä tai yhteisönlaajuisessa yritysryhmässä.

2. Kun keskushallinto ei sijaitse jäsenvaltiossa, tarvittaessa erikseen nimettävä keskushallinnon edustaja jäsenvaltiossa ottaa 1 kohdassa tarkoitetun vastuun.

Jos tällaista edustajaa ei ole, 1 kohdassa tarkoitettu vastuu kuuluu sen liikkeen tai ryhmän yrityksen johdolle, joka työllistää suurimman määrän työntekijöitä jäsenvaltiossa.

3. Tässä direktiivissä edustaja tai edustajat taikka, jollei edustajaa ole, 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu johto katsotaan keskushallinnoksi."

6. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi keskushallinto aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi tai tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamiseksi omasta aloitteestaan tai vähintään kahden, kahdessa eri jäsenvaltiossa sijaitsevan yrityksen tai liikkeen vähintään sadan työntekijän tai heidän edustajiensa kirjallisesta pyynnöstä."

yritysryhmän jäsenyritysten johto sekä niiden työntekijöiden edustajat tai tapauksen mukaan niiden työntekijät noudattavat tässä direktiivissä säädettyjä velvoitteita riippumatta siitä, sijaitseeko keskushallinto sen alueella.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset asettavat 2 artiklan 1 kohdan a ja c alakohdassa tarkoitetut työntekijöiden lukumäärää koskevat tiedot saataville niiden osapuolten pyynnöstä, joita tämän direktiivin soveltaminen koskee.

7. Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Keskushallinnon ja erityisen neuvotteluryhmän on neuvoteltava yhteistyön hengessä, jotta päästäisiin sopimukseen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen työntekijöille tiedottamisen ja heidän kuulemisensa täytäntöönpanojärjestelyistä."

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheelliset toimenpiteet, jos tätä direktiiviä ei noudateta; niiden on erityisesti huolehdittava siitä, että on olemassa hallinnollisia tai oikeudellisia menettelyjä, joilla mahdollistetaan tästä direktiivistä aiheutuvien velvoitteiden täyttäminen.

— —."

8. Direktiivin 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että sen alueella sijaitseva, yhteisönlaajuisen yrityksen liikkeiden johto ja yhteisönlaajuisen

9. Direktiivin 14 artiklan 1 kohdassa säädetään vielä seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, ase-

tukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 22 päivänä syyskuuta 1996 tai varmistettava viimeistään kyseisenä päivänä, että työmarkkinaosapuolet ottavat sopimuksin käyttöön tarvittavat määräykset, ja jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen aina taata tämän direktiivin edellyttämien tavoitteiden toteutumisen. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä."

B *Saksan lainsäädäntö*

10. Saksan liittotasavalta on saattanut direktiivin voimaan 28.10.1996 annetulla lailla Gesetz über Europäische Betriebsräte [3] (eurooppalaisista yritysneuvostoista annettu laki, jäljempänä EBRG).

11. EBRG:n 2 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan yhteisönlaajuisiin ja Saksassa kotipaikan omaaviin yrityksiin sekä yhteisönlaajuisiin yritysryhmiin, joihin nähden määräysvaltaa käyttää yritys, jolla on Saksassa kotipaikka. Saman lain 2 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan kuitenkin myös, kun keskushallinto ei sijaitse Saksassa, muun muassa Saksassa palkattujen työntekijöiden määrän laskemista (EBRG:n 4 §), tiedonsaantioikeuden käyttämistä (EBRG:n 5 §:n 2 momentti), määräysvaltaa käyttävän yrityksen määrittämistä (EBRG:n 6 §) ja työntekijöitä edustavien elinten välisiä suhteita Saksan liittotasavallassa (EBRG:n 35 §:n 2 momentti) koskevien säännösten osalta.

12. EBRG:n 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Keskushallinnon on annettava työntekijöiden edustajille pyynnöstä tietoja keskimääräisestä työntekijämäärästä, työntekijöiden jakautumisesta eri valtioiden, yritysten ja liikkeiden kesken sekä yrityksen tai yritysryhmän rakenteesta.

2. Yritysneuvosto tai yritysneuvostojen keskusneuvosto voi vedota edellä 1 momentissa sille myönnetyn oikeuden perusteella liikkeen tai yrityksen paikallishallintoon; tämän on hankittava keskusjohdolta pyydettyihin selvityksiin vastaamiseksi tarvittavat tiedot ja asiakirjat." [4]

3 — BGBl. 1996 I, s. 1548.

4 — Epävirallinen käännös.

II Tosiseikat, menettely kansallisessa tuomioistuimessa ja ennakkoratkaisukysymykset

13. Arbeitsgericht Bielefeldin käsiteltävänä olevassa asiassa asianomaisina ovat saksalainen yhtiö ADS Anker GmbH (jäljempänä ADS Anker) ja kyseisen yhtiön työntekijöiden muodostama yritysneuvosto (jäljempänä yritysneuvosto).

14. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ADS Anker kuuluu yhteisönlaajuiseen yritysryhmään, jonka keskushallinto sijaitsee Sveitsissä. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee lisäksi, että Anker BV -nimisellä, Alankomaiden kuningaskuntaan sijoittautuneella yhtiöllä, joka omistaa osuuksia muissa Anker-ryhmittymään kuuluvissa, eri jäsenvaltioihin sijoittautuneissa yrityksissä, on määräysvalta ADS Ankerissa. Anker-ryhmittymään kuuluvalla RIVA-nimisellä brittiläisellä yrityksellä on suurin määrä työntekijöitä yhdessä jäsenvaltiossa.

15. Kyseiseen yritysryhmään ei ole perustettu eurooppalaista yritysneuvostoa eikä otettu käyttöön direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyä. Tämän tilanteen korjaamiseksi yritysneuvosto on pyytänyt ADS Ankeria EBRG:n 5 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan sille EBRG:n 5 §:n 1 momentissa säädetyt tiedot sekä nimeämään sellaiset työntekijöitä edustavat elimet ja edustajat, jotka voivat osallistua yritysten tai näiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden nimissä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen. ADS Ankerin kieltäydyttyä yritysneuvosto saattoi asian kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta sen vaatimuksia noudatettaisiin.

16. ADS Anker toteaa puolustuksekseen, ettei se voi noudattaa velvollisuutta hankkia EBRG:n 5 §:n 2 momentin mukaisesti siltä pyydettyjä tietoja, koska sekä Sveitsissä sijaitseva emoyhtiö että hollantilainen Anker BV kieltäytyvät toimittamasta sille kyseisiä tietoja. ADS Anker toteaa lisäksi, ettei se voi Saksan lainsäädännön nojalla saada tietoja Saksan ulkopuolella sijaitsevilta yrityksiltä.

17. Kansallinen tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että ADS Ankerin väite on perusteeton, mikäli olisi katsottava, että direktiivistä, erityisesti sen 4 artiklan 1 kohdasta ja 5 artiklan 1 kohdasta, sekä direktiivin täytäntöönpanemiseksi annetuista kansallisista säännöksistä johtuvien velvoitteiden nojalla toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan keskushallinnon on toimitettava ADS Ankerille EBRG:n 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

18. Kansallinen tuomioistuin toteaa, että mikäli tällainen tulkinta olisi asianmukainen ja olisi näin ollen vahvistettava tällaisen

velvoitteen olemassaolo, olisi tällöin selvitettävä, onko keskushallinnon samojen sääntöjen nojalla annettava ADS Ankerille EBRG:n 5 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi myös sellaisten työntekijöitä edustavien elinten ja edustajien nimeämistä koskevat tiedot, jotka voivat osallistua yritysten tai näiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden nimissä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen.

19. Voidakseen ratkaista nämä kysymykset Arbeitsgericht Bielefeld on lykännyt asian käsittelyä ja on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Edellytetäänkö eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä annetussa neuvoston direktiivissä 94/45/EY ja erityisesti sen 4 ja 11 artiklassa, että yritys, jonka kotipaikka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja joka muodostaa direktiivin 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja 3 kohdassa tarkoitetun keskushallinnon, tai yritys, jonka kotipaikka on Alankomaiden kuningaskunnassa ja joka on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan e alakohdassa ja 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu keskushallintoa edustava yritys, ovat velvollisia antamaan toiselle, Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneelle ja samaan yritysryhmään kuuluvalle yritykselle yritysryhmän yrityksiin ja laitoksiin liittyviä tietoja, jotka koskevat niiden oikeudellista rakennetta, työntekijöiden edustamista koskevia toimintatapoja, työntekijöiden keskimääräistä lukumäärää ja työntekijöiden jakautumista eri jäsenvaltioiden ja yritysten välillä?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava myöntävästi, kattaako tiedonantovelvollisuus myös sellaisten työntekijöitä edustavien elinten ja edustajien nimeämisen, joiden tehtävänä on yrityksen työntekijöiden tai sen määräysvallassa olevien yritysten edustajina osallistua eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen?"

III Asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa

20. Yritysneuvosto, ADS Anker, Saksan liittotasavalta ja Euroopan yhteisöjen komissio ovat esittäneet huomautuksia kirjallisen menettelyn kuluessa. Yritysneuvosto, ADS Anker ja komissio ovat lisäksi osallistuneet 5.12.2002 pidettyyn suulliseen käsittelyyn.

IV Oikeudellinen arviointi

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

21. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään yhteisöjen tuomioistuimelta, onko jäsenvaltioilla direktiivin 4 ja 11 artiklan nojalla velvollisuus huolehtia, että niihin sijoittautuneilla yrityksillä, joiden on katsottava muodostavan yhteisönlaajuisen yritysryhmän keskushallinnon direktiivissä tarkoitetulla tavalla, on velvollisuus antaa yritysryhmän muissa jäsenvaltioissa sijaitseville yrityksille tietoja, joita työntekijöitä edustavat yrityksen sisäiset elimet ovat pyytäneet viimeksi mainituilta, jos kyseisillä yrityksillä ei ole näitä tietoja hallussaan ja jos nämä tiedot ovat tarpeen, jotta voidaan aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamiseksi.

22. Ennen tähän kysymykseen vastaamista on mielestäni aiheellista korostaa, ettei ennakkoratkaisupyynnön esittäneellä kansallisella tuomioistuimella tai esillä olevan asian osapuolilla ole epäselvyyttä jäsenvaltioiden velvollisuudesta huolehtia, että keskushallinnolla on direktiivin 4 artiklan 1 kohdan nojalla tiedonantovelvollisuus sellaisia työntekijöitä kohtaan, jotka aikovat aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi. Toisaalta olen jo ilmaissut tätä koskevan kantani asiassa C-440/00, Kühne & Nagel, esittämässäni ratkaisuehdotuksessa.[5]

23. Ei ole myöskään epäilystä, erityisesti asiassa Bofrost* annetun tuomion jälkeen, yritysryhmään kuuluvien yritysten velvollisuudesta antaa direktiivin 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti työntekijöilleen tietoja, "joiden perusteella he voivat arvioida, onko heillä oikeus vaatia neuvottelujen aloittamista, ja tarvittaessa muotoilla vaatimuksensa asianmukaisella tavalla".[6] Tuossa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin täsmensi lopullisesti, että direktiivistä johtuvia velvoitteita "ei rajata työnantajien puolelta koskemaan pelkästään — — keskushallintoa".[7]

24. Esillä olevassa asiassa on sitä vastoin epäselvää, onko keskushallinnon, yritysten ja työntekijöiden muodostamassa kolmiossa, jossa tiedonkulku sekä keskushallinnolta työntekijöille että yrityksiltä työntekijöille on kiistaton, myös keskushallinnon ja yritysten välillä tällainen velvollisuus. Toisin sanoen esillä olevassa asiassa on selvitettävä,

5 — 11.6.2002 esitetty ratkaisuehdotus; ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa.

6 — Asia C-62/99, Bofrost*, tuomio 29.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2579, 38 kohta).

7 — Ks. em. asia Bofrost*, tuomion 31 kohta.

onko tiedonantovelvollisuus, sen lisäksi, että se on olemassa vertikaalisesti, olemassa myös horisontaalisesti, ja koskeeko se näin ollen direktiivin nojalla myös keskushallintoa yritysryhmän muihin yrityksiin nähden, erityisesti silloin, kun työntekijöitä edustavat yrityksen sisäiset elimet ovat pyytäneet kyseisiltä yrityksiltä tietoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi, ja jos näillä yrityksillä ei ole kyseisiä tietoja.

25. ADS Ankerin mukaan tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi. Se toteaa, että direktiivin sanamuodosta ei seuraa keskushallinnolle kuuluvaa tiedonantovelvollisuutta yritysryhmän muihin yrityksiin nähden. Keskushallinnolla on sen mukaan näin ollen velvollisuus antaa tietoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi ainoastaan, jos työntekijät pyytävät niitä siltä suoraan. ADS Anker jatkaa, että tällainen ratkaisu voidaan perustella sillä, että koska työntekijät pyytävät tietoja, on niiden asiana ryhtyä toimiin saadakseen tiedot keskushallinnolta. Sillä, että yrityksen edellytettäisiin hankkivan työntekijöidensä pyytämät tiedot keskushallinnolta oikeusteitse voisi olla negatiivisia vaikutuksia yritysryhmän sisäisiin väleihin. Lisäksi mikäli kyseiset oikeustoimet eivät johtaisi toivottuun tulokseen, työntekijöillä ei olisi muita keinoja saadakseen pyytämiään tietoja.

26. Yritysneuvosto, Saksan hallitus ja komissio ovat sitä vastoin ehdottaneet päinvastaista ratkaisua, jonka tueksi esitettyjä perusteluja selostan seuraavaksi.

27. Omasta puolestani huomautan heti, että ADS Ankerin näkemyksensä tueksi esittämät perustelut eivät vaikuta vakuuttavilta. Ne perustuvat pikemminkin tarkoituksenmukaisuutta koskeviin syihin kuin direktiivin säännösten tulkintaan. Päinvastaisen näkemyksen tueksi esitetyt loogiset, systemaattiset ja sanamuotoa koskevat perustelut, joita selostan seuraavaksi, vaikuttavat mielestäni vakuuttavammilta.

28. On ennen kaikkea muistettava, että kuten totesin edellä mainitussa asiassa Kühne & Nagel antamassani ratkaisuehdotuksessa, "direktiivillä käyttöön otettu järjestelmä perustuu yhteisönlaajuisen yrityksen tai yritysryhmän keskushallinnon asemaan, sillä sille annetaan yrityksen tai yritysryhmän todellisen määräysvallan käyttäjänä — — direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa ensisijainen

vastuu direktiivin päämäärän saavuttamisesta". [8] Tämä vastuu sisältää "velvoitteen vastata kaikin käytettävissä olevin keinoin kaikkiin vaatimuksiin, jotka johtuvat direktiivissä tarkoitetun eurooppalaisen yritysneuvoston tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta, ja ainoana rajoituksena on se, että keskushallinnolta vaadittavan toimenpiteen on oltava tarpeellinen tätä tarkoitusta varten". [9] Tästä seuraa, että keskushallinnolla on "velvoite huolehtia kaikista sekä aineellisista että logistisista edellytyksistä ja keinoista, jotta henkilöstön edustajien kanssa voitaisiin käydä neuvotteluja asianmukaisesti". [10]

29. Tämän velvoitteen välitön seuraus on varmasti myös kaikkien sellaisten tietojen antaminen työntekijöille, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat käyttää heille direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa myönnettyä oikeutta vaatia neuvottelujen aloittamista eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi. Väite, jonka mukaan tällainen velvollisuus on olemassa vain silloin, kun työntekijät ovat pyytäneet kyseisiä tietoja suoraan keskushallinnolta, mutta ei silloin, kun pyynnön ovat esittäneet yritysryhmään kuuluvat muut yritykset, tarkoittaisi, että direktiivin 4 artiklan 1 kohdan laajaa soveltamisalaa rajoitettaisiin perusteettomasti ja epäloogisesti, ja vähennettäisiin vastuuta, joka on direktiivin mukaan selvästi ensisijainen ja yleinen.

30. Koska, kuten komissio on perustellusti todennut, kyseisessä säännöksessä säädetään, että keskushallinnon vastuuna on luoda eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottoon tarvittavat edellytykset ja keinot — ja lisään vielä, että tämä vastuu kuuluu sille koko yritysryhmää edustavana tahona — kyseinen vastuu ei tarkoita ainoastaan velvollisuutta antaa tätä tarkoitusta varten pyydettyjä tietoja suoraan työntekijöitä edustaville elimille, vaan myös velvollisuutta antaa samat tiedot muille yritysryhmään kuuluville yrityksille, joilta niiden työntekijät ovat kyseisiä tietoja pyytäneet.

31. Toisin sanoen kun työntekijöitä edustavat yrityksen sisäiset elimet pyytävät kyseiseltä yritykseltä tietoja voidakseen käyttää direktiivissä heille myönnettyjä oikeuksia ja kun kyseisellä yrityksellä ei ole tällaisia tietoja, täyttyvät direktiivin 4 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytykset, erityisesti edellytykset, jotta yritysryhmään kuuluvilla yrityksillä olisi oikeus pyytää tietoja keskushallinnolta ja jotta keskushallinnolla olisi velvollisuus antaa ne, jotta kyseisen säännöksen tavoitteena olevat, yritysneuvoston perustamista koskevat olosuhteet voitaisiin toteuttaa.

32. Muussa tapauksessa rajoitettaisiin huomattavasti kyseisessä säännöksessä keskushallinnolle asetettua velvoitetta ja rikottai-

8 — Ks. asiassa C-440/00, Kühne & Nagel, antamani ratkaisuehdotuksen 29 kohta.

9 — Ibidem.

10 — Ks. asiassa C-440/00, Kühne & Nagel, antamani ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

siin, kuten Saksan hallitus ja yritysneuvosto ovat todenneet, direktiivin tehokasta vaikutusta koskevaa periaatetta, sillä direktiivissä asetetaan velvoitteita, joiden tarkoituksena on helpottaa, ei vaikeuttaa, eurooppalaisten yritysneuvostojen perustamista.

33. Mikäli hyväksyttäisiin juuri kritisoimani väite, sen sijaan että työntekijöitä kannustettaisiin käyttämään direktiivissä myönnettyjä oikeuksia, tätä estettäisiin, koska heidän olisi ilman mitään objektiivisia perusteita ryhdyttävä kalliisiin ja voimavaroja vieviin menettelyihin, mikä haittaisi tehokkaan vaikutuksen periaatteen vastaisesti niiden tavoitteiden saavuttamista, joita direktiivillä nimenomaisesti pyritään edistämään. Kuten yritysneuvosto on perustellusti todennut, riittää kun otetaan huomioon ne vaikeudet, joita työntekijät kohtaisivat saadakseen keskushallinnolta tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat pyytää neuvottelujen aloittamista, jos keskushallinto sijaitsisi eri jäsenvaltiossa kuin mihin työntekijät ovat sijoittautuneet.

34. Edellä todettu koskee keskushallintoa ja sille kuuluvia velvoitteita. Mutta tämän tueksi voidaan esittää myös toinen peruste, kun tarkastellaan yritysryhmään kuuluvia yksittäisiä yrityksiä. Kuten Saksan hallitus on perustellusti todennut, kun asiassa Bofrost* annetussa tuomiossa todettiin, että kaikilla näillä yrityksillä on velvollisuus antaa direktiivissä tarkoitetulla tavalla työntekijöitä edustaville yrityksen sisäisille elimille tietoja, jotka ovat "välttämättömiä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamista koskevien neuvottelujen aloittamiseksi tai työntekijöiden rajatylittävän tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamiseksi", [11] siinä väistämättä tunnustettiin myös kyseisten yritysten oikeus saada nämä tiedot keskushallinnolta.

35. Olen kuitenkin tietoinen sitä, että kyseiseen oikeuteen vetoamisessa saattaa esiintyä vaikeuksia tapauksissa, joissa keskushallinto ja yksittäiset yritykset toimivat eri jäsenvaltioissa (ja jopa tapauksissa, joissa ne toimivat samassa valtiossa). Muistutan tämän osalta kuitenkin, että direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on sekä "saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan" että myös "toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen aina taata tämän direktiivin edellyttämien tavoitteiden toteutumisen". [12] Lisäksi 11 artiklan 3 kohdan mukaan niiden on "huolehdittava siitä, että on olemassa hallinnollisia tai oikeudellisia menettelyjä, joilla mahdollistetaan tästä direktiivistä aiheutuvien velvoitteiden täyttäminen".

11 — Ks. asia Bofrost*, tuomio 29.3.2001, 39 kohta.

12 — Kursivointi tässä.

36. Kyseisissä säännöksissä asetetaan jäsenvaltioille erityisen selvä ja täsmällinen tuloksia koskeva velvollisuus, joka ulottuu tietyllä tavalla myös yhteisön direktiiveissä yleensä säädettyjä yleisiä velvoitteita pidemmälle. Tästä seuraa, että jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimet taatakseen täysin direktiivin 4 artiklan 1 kohdasta johtuvien velvoitteiden noudattamisen ja että myös tätä koskevien nimenomaisten säännösten puuttuessa direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettuja kansallisia säännöksiä, tai, kuten esillä olevassa asiassa, koko lainsäädäntöä, on tulkittava direktiivin nimenomaisen tavoitteen mukaisesti.

37. Edellä esitetyn perusteella katson, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 4 ja 14 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltioiden on huolehdittava, että niihin sijoittautuneella yrityksellä, jolla on katsottava olevan yhteisönlaajuisessa yritysryhmässä keskushallinnon rooli direktiivissä tarkoitetulla tavalla, on velvollisuus toimittaa työntekijöitä edustavien yrityksen sisäisten elimien pyytämiä tietoja yritysryhmän muissa jäsenvaltioissa sijaitseville yrityksille, jos näillä yrityksillä ei ole kyseisiä tietoja ja jos ne ovat tarpeen, jotta voidaan aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamiseksi.

B *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

38. Toisella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta, mikäli se katsoo, että keskushallinnolla on tiedonantovelvollisuus muita yritysryhmään kuuluvia yrityksiä kohtaan, täsmentämään kyseisen velvollisuuden laajuuden. Käytännössä tämä kysymys vastaa soveltuvilta osin asiassa Kühne & Nagel esitettyä toista kysymystä.

39. Yritysneuvosto toteaa tämän osalta, että EBRG:n 5 §:ssä säädetyn tiedonsaantioikeuden tavoitteena ei ole ainoastaan mahdollistaa, että työntekijät saavat tietää, onko olemassa edellytyksiä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi, vaan myös, että he saavat kaikki tarvittavat tiedot sen mahdollista perustamista varten. Kun direktiivin 5 artiklassa säädetään, että eurooppalainen yritysneuvosto voidaan perustaa vähintään kahden, kahdessa eri jäsenvaltiossa sijaitsevan yrityksen tai liikkeen vähintään sadan työntekijän tai heidän edustajiensa pyynnöstä, sellaisten yrityksen työntekijöiden, jotka haluavat edesauttaa tällaisen yritysneuvoston perustamista, on saatava tietoja työntekijöiden edustusta ja heidän edustajiaan muissa yritysryhmään kuuluvissa yrityksissä koskevista yleisistä seikoista. Sen mukaan toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava myöntävästi.

40. Myös Saksan hallitus katsoo, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi, ja se tyytyy viittaamaan asiassa C-440/00 toisen kysymyksen osalta esittämiinsä huomautuksiin.

41. ADS Anker sitä vastoin väittää, että tähän kysymykseen on vastattava kieltävästi kahdesta syystä. Ensiksikin yritysten tai niiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden esittämä tiedonsaantipyyntö sellaisten työntekijöitä edustavien elinten ja niiden edustajien nimeämisestä, jotka voivat osallistua yritysten tai näiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden nimissä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen, on sen mukaan liian epämääräinen. Tämän epämääräisyyden vuoksi keskushallinnon pitäisi yksilöidä, mitkä ovat eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi tarvittavia tietoja, vaikka tämä kuuluu työntekijöille, jotka ovat päättäneet perustaa yritysneuvoston. Toiseksi ADS Anker toteaa, ettei tällainen tieto ole tarpeen direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun pyynnön esittämiseksi, eikä työntekijöillä tästä syystä ole oikeutta pyytää sitä.

42. Komissio puolestaan viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Bofrost* antamaan tuomioon ja toteaa, että kysymykseen on vastattava siten, että yrityksen on annettava omia työntekijöitään edustaville elimille sellaiset työntekijöitä edustavien elinten ja niiden edustajien nimeämistä koskevat tiedot, jotka voivat osallistua yritysten tai niiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden nimissä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen, jos sillä on kyseiset tiedot hallussaan tai jos se kykenee hankkimaan ne, ja jos nämä tiedot ovat kansallisen tuomioistuimen mukaan tarpeen eurooppalaisen yritysneuvoston perustamista koskevien neuvottelujen aloittamiseksi.

43. Omasta puolestani katson, ettei minulla ole syytä muuttaa kantaa, jonka omaksuin asiassa Kühne & Nagel esittämässäni ratkaisuehdotuksessa. [13] Katson siis, että kysymykseen on vastattava siten, että yritysryhmän keskushallinnon on annettava muille yritysryhmään kuuluville yrityksille, joilta työntekijöitä edustavat yrityksen sisäiset elimet ovat pyytäneet sellaisten työntekijöiden edustajistojen ja heitä edustavien työntekijöiden nimeämistä koskevia tietoja, jotka voivat osallistua yritysten tai niiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden nimissä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen, nämä tiedot, mikäli ne ovat kansallisen tuomioistuimen mukaan tarpeen eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi yritysryhmään.

13 — Ks. asiassa C-440/00, Kühne & Nagel, esittämäni ratkaisuehdotuksen 41–44 kohta.

V Ratkaisuehdotus

44. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Arbeitsgericht Bielefeldin 24.7.2001 tekemällään päätöksellä esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

1) Eurooppalaisen yritysneuvoston perustamisesta tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamisesta yhteisönlaajuisissa yrityksissä tai yritysryhmissä 22 päivänä syyskuuta 1994 annetun neuvoston direktiivin 94/45/EY 4 ja 14 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltioiden on huolehdittava, että niihin sijoittautuneella yrityksellä, jolla on katsottava olevan yhteisönlaajuisessa yritysryhmässä keskushallinnon rooli direktiivissä tarkoitetulla tavalla, on velvollisuus antaa työntekijöitä edustavien yrityksen sisäisten elimien pyytämiä tietoja yritysryhmän muissa jäsenvaltioissa sijaitseville yrityksille, jos näillä yrityksillä ei ole kyseisiä tietoja ja jos ne ovat tarpeen, jotta voidaan aloittaa neuvottelut eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi tai työntekijöiden tiedottamis- ja kuulemismenettelyn käyttöönottamiseksi.

2) Yritysryhmän keskushallinnon on annettava sellaisen yritysryhmään kuuluvan yrityksen pyynnöstä, jolta työntekijöitä edustavat yrityksen sisäiset elimet ovat pyytäneet sellaisten työntekijöiden edustajistojen ja heitä edustavien työntekijöiden nimeämistä koskevia tietoja, jotka voivat osallistua yritysten tai niiden määräysvallassa olevien yritysten työntekijöiden nimissä eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseen, nämä tiedot, mikäli ne ovat kansallisen tuomioistuimen mukaan tarpeen eurooppalaisen yritysneuvoston perustamiseksi yritysryhmään.